

فضای مجازی با فرزندان ما چه می‌کند؟

دنیای ارتباطات امروز با همه گیر شدن امکانات فضای مجازی مفهوم مکان را کمرنگ کرده است و اینترنت، برتری تأثیرگذاری خود را در جامعه نشان داده به طوری که گروهی در آن سر دنیا به راحتی می‌توانند برای فرهنگ افرادی که در تسلط مکانیشان نیستند برنامه ریزی کنند و در نهایت با هدایت و کنترل از راه دور و بدون تبلیغات مستقیم در فکر و فرهنگ دیگران نفوذ کنند. به جرئت می‌توان گفت، مرکز ثقل این تأثیر روی نسل جوان در حال رشد، یعنی جوانان و نوجوانان است که هم می‌تواند فرصت باشد هم تهدید؛ این پدیده‌ی تناقض‌آلود ممکن است تحول مثبت ایجاد کند یا مسموم‌ترین و آسیب‌زا ترین فضای فرهنگی و تربیتی را نیز در درون خود داشته باشد.

نوجوانان و خطر هرج و مرج فرهنگی - اخلاقی در اینترنت باید توجه داشت که در حال حاضر بیش از ۱۲ میلیون نوجوان زیر ۱۸ سال در ایران از این دنیای مجازی استفاده می‌کنند و به دلیل استفاده راحت از اینترنت و اپلیکیشن‌های رایگان جذاب و همچنین پایین آمدن قیمت گوشی‌های اندروید، همه این افراد در معرض آسیب‌های جدی ناشی از این هرج و مرج فرهنگی - اخلاقی در اینترنت قرار گرفته‌اند و خانواده‌ها نیز با تصور اینکه دولت و مسئولین فرهنگی و آموزشی، در اجرای وظایف قانونی خود متعهد هستند و وجود محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی نسل جوان از دغدغه‌های آنان است، فرزندان‌شان را در این فضای بدون بزرگ‌تر تنها می‌گذارند، غافل از اینکه دسترسی فرزندان‌شان به این امکانات هیچ تفاوتی با دسترسی خودشان ندارد و قبل از بلوغ فکری فرزندان‌شان وارد فضای آسیب‌زای تربیتی می‌شوند.

متأسفانه با توجه به پژوهش‌های انجام شده بخش عمده‌ای از پدر و مادران از خطرهایی که فرزندان‌شان در اینترنت با آن مواجهند، اظهار بی‌اطلاعی می‌کنند.

کارشناسان علوم اجتماعی به پدر و مادرها هشدار می‌دهند که نباید نظارت بر فرزندان خود را حین حضور در فضای مجازی نادیده بگیرند.

انواع قوانین محافظت از کودکان در فضای مجازی باید خاطر نشان کرد، بر اساس بند یک اصل سوم قانون اساسی از وظایف قانونی دولت است که محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوی و مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی ایجاد کند و نه تنها در ایران بلکه همه کشورها به طور متفق القول بر عدم دسترسی کودکان به سایت‌های غیر اخلاقی تاکید داشته و برنامه ریزی برای فضای مساعد تربیت از موضوعات با اهمیت در جهان است. از آنجا که نمی‌توان مانع از بارگذاری مطالب خلاف عرف و اخلاق در فضای اینترنت شد و هر کسی قادر به چنین کاری است، تدوین گران ضوابط و قوانین این شبکه جهانی سعی می‌کنند با ایجاد فیلترهایی دسترسی به تارنماهای نامناسب را به ویژه برای کودکان محدود و یا مسدود کنند.

همه کشورها بر عدم دسترسی کودکان به سایت‌های غیر اخلاقی تاکید داشته و به شیوه های سخت افزاری و نرم افزاری مختلفی برای پیشگیری از دسترسی کودکان به این تارنماها متوسل می‌شوند. از سوی دیگر فیلترینگ اینترنت در بسیاری از کشورها صورت می‌گیرد و تقریباً تعداد کشورهایی که اینترنت بدون فیلتر عرضه می‌کنند بسیار انگشت شمار است. این فیلتر سازی در زمینه های سیاسی، اجتماعی، امنیتی و ابزارهای اینترنتی و به صورت گزینشی یا سراسری صورت می‌گیرد.

جالب است بدانید آمریکایی‌ها تلاش کردند با تصویب قوانین مختلف از جمله قانون نزاکت ارتباطات Communications Decency Act دسترسی کودکانشان را به اینترنت محدود کنند و لایحه محافظت کودکان از اینترنت (CIPA) نیز یکی دیگر از مجموعه قوانینی است که کنگره آمریکا برای جلوگیری از دسترسی کودکان به محتوای غیر اخلاقی تصویب کرده است.

کنگره این قانون را برای مسدود کردن محتوای اینترنتی غیر اخلاقی تصویب و شرکت‌های عرضه کننده اینترنت را ملزم کرد با ارائه نرم افزارهایی، اینترنت را در مبدأ شرکت‌های ISP و یا در مقصد - رایانه های کاربران عادی - فیلتر کنند.

این نرم افزارها می‌توانند با یافتن کلمات خاصی در یک آدرس اینترنتی دسترسی به آن سایت را مسدود کنند یا حتی در نمونه های پیشرفته تر، محتوای تارنماها را نیز برای یافتن کلید واژه‌ها و تصاویر تعیین شده بررسی کنند.

بر اساس قانون محافظت کودکان از اینترنت مدارس و کتابخانه‌های

عمومی موظف شدند تا برای انجام فعالیتهای اینترنتی، فیلترهای مربوط به سایتهای غیراخلاقی، گپ اینترنتی (chat) و شبکه های اجتماعی و انجمنهای گفتوگو را بر روی رایانه های خود نصب کنند. انگلیس هم نیز از جمله کشورهایی است که دسترسی به سایتهای نژاد پرستی، تروریستی و غیر اخلاقی برای کودکان را مسدود کرده است. در این کشور سازمان غیردولتی و غیرانتفاعی «بنیاد نظارت بر اینترنت» فهرستی از وب سایتهای غیراخلاقی را تهیه و بر اساس آن، دسترسی ۹۸ درصد از کاربران اینترنت را به این سایتهای مسدود میکند.

کره جنوبی هم شامل آن دسته از کشورهایی است که دسترسی جوانان را به سایتهای غیر اخلاقی مسدود کرده است. این موضوع از آن جهت قابل تأمل است که در زمینه های کنترل دسترسی کودکان و نوجوانان از این فضا در ایران تدابیری پیش بینی نشده است و با این وجود مدارس و نظام آموزشی برای تحقیقات علمی به تشویق دانش آموزان از استفاده اینترنت میپردازند و دانش آموز را وارد دنیای بدون نظارت بزرگترها میکنند.

پیوست فرهنگی، راهی برای کنترل آسیبهای اینترنت باید یادآور شد که دولت در اجرای وظایف قانونی در شورای عالی فضای مجازی و قانون اساسی با هدف ایجاد «محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوی و مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی»، موظف است که اینترنت را کنترل کند. حالا با وجود این موضوع مهم و تأثیرگذاری آن بر روی آینده سازان کشور شاهد عدم تشکیل جلسات شورای عالی فضای مجازی در این چند ماه اخیر هستیم. هرچند که در اساسنامه این شورا آمده که اگر رئیس جمهور نسبت به تشکیل جلسات اقدامی نکرد، روسای دو قوه دیگر میتوانند درخواست تشکیل جلسه دهند که متأسفانه این امر تاکنون محقق نشده و با وجود تأکیدات رهبری نسبت به مسائل فرهنگی به نظر میرسد این موضوع مهم فرهنگی از چشم مسئولین دور افتاده است.

در جلسات گذشته شورای عالی فضای مجازی ابتدا بر مسئله فراهم کردن شبکه ملی اطلاعات تأکید شد، اما امروز شاهدیم که بدون توجه به این موضوع دولت به دنبال افزایش پهنای باند است و وزارت ارتباطات در خصوص فعالیت نسل سوم اپراتور تلفنهای همراه مجوز داده است.

باید توجه داشت که در کنار توسعه زیرساخت‌های فضای مجازی، پیوسته‌های فرهنگی آن را هم در نظر بگیریم تا توانسته باشیم پیشگیری کنیم و نیاز به درمان در سال‌های آتی نداشته باشیم. هرچند که با دیوار و فیلتر درمانی صورت نمی‌گیرد، اما تدابیر پیشگیرانه ای است که نوجوانان را بیمار نمی‌کند و جلوی بیماری‌های اجتماعی را می‌گیرد. انتظار می‌رود دولت به این مهم توجه ویژه ای داشته باشد و قبل از اینکه برای درمان برنامه ریزی کند اقدامات پیشگیرانه خود را آغاز کند.

منبع: ایران اسلامی